

Emoce ukryté v prvočíslech

Když jsem před léty navštívil v Anglii své příbuzné, vedli chráněné bydlení pro skupinu autistů. A ti jsou vsutku často nepochopení lidé. Autistům může porozumět snad jen ten, kdo pro ně má hodně široce otevřené srdce, čas, který jim je ochoten věnovat, smysl pro řád a navíc andělskou trpělivost. Vzpomínám, že emoce těchto zvláštních lidiček byly pro mě povětšinou nepochopitelné. Možná proto, že často zůstávaly nevyjádřené, anebo ze svých nositelů vyhřezly naprosto neočekávaným způsobem. Ačkoli navenek život švagrových svěřenců vypadal zdánlivě monotónně, byl vnitřně nesmírně bohatý. Jen nebylo snadné proniknout pod povrch zjevné jinakosti.

Ponořit se do života autistů může napomoci kniha mladého talentovaného britského spisovatele Marka Haddona.

Jde o příběh patnáctiletého autisty, který se pouští do vyřešení záhadné vraždy psa v bezprostředním sousedství. Christopher, stejně jako jeho velký vzor Sherlock Holmes, postupuje v logických krocích, které ho nutí dělat věci, jichž se doposud neodvážil. Vědomě překračuje a narušuje každodenní zaběhaný řád, tolik nutný k bezpečnému životu. Dělá to pouze proto, že je odhodlán dosáhnout vyřešení záhady.

Cesta ho z rodného městečka nakonec zavede do samotného Londýna, kde se rozuzlí nejen případ mrtvého psa, nýbrž i problém Christopherovy rodiny i jeho budoucího života.

Čtenář někdy podléhá pocitu, že Haddon sám je krapet „šmrncnutý“ autismem, když dokáže tak citlivě a hluboko proniknout do strohé logiky a naprosté odlišnosti emocionálně hendikepovaných lidí. Už sama myšlenka uvádět jednotlivé kapitoly knihy prvočísly je velmi nápaditá. Prvočísla jsou totiž v myšlení některých autistů především logická. Proto představují snadno uchopitelný řád věcí. Navíc ten, kdo se nechá do děje vtáhnout, stále rychleji nabývá dojmu, že příběh není pouhou fabulací, protože jej vytváří sám hlavní hrdina.

V knize, která je tak dobrá, že se dá „sjet“ jedním dechem za pouhé odpoledne, se čtenář setká s celou škálou úvah, úskalí, problémů a pohledů, na něž autisté a ti, kdo jim věnují svůj čas, denně narážejí. Přesto, že je Haddonova novela v řadě momentů až naturalisticky realistická a nic neskrývající, je ve své podstatě velmi laskavá.

Knihy ve mně nicméně vyvolala jednu vtíravou otázku. Autor vykresluje – prostřednictvím svého hlavního hrdiny – autisty jako lidi nevěřící. Jednoduše proto, že Bůh pro ně není dostatečně logicky odůvodnitelnou entitou. Bylo by zajímavé zjistit, jak to je ve skutečnosti. Neutváří se světonázor třeba také díky výchově? Otázka o víře autistů se mi vrací proto, že jsem jednoho mladého věřícího autistu kdysi poznal. Ale dost otázek a záhad. *Podivný případ se psem* doporučuji všem, kdo mají rádi chytré, napínavé příběhy, plné laskavé moudrosti.

Mark Haddon, *Podivný případ se psem*, př. Kateřina Novotná, formát A5, 176 stran, pevná vazba, barevný přebal, černobílé ilustrace, vydalo Argo, Praha 2003.

Petr Plaňanský